

Yttrande över Delbetänkande "Ny kärnkraft i Sverige – effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter" (SOU 2025:7)

Kävlinge kommun ser positivt på att regeringen genomfört en översyn av hur tillståndsprövningen för ny kärnkraft i Sverige kan effektiviseras. Kävlinge kommun har en gällande detaljplan för området kring Barsebäck, som medger kärnkraft. Under slutet av 2024 fick kommunen även ta del av Naturvårdsverkets bidrag till *pilotprojekt för planering av ny kärnkraft* som syftar till att kartlägga riksintressen, skyddsvärden och övriga förutsättningar vid Barsebäck samt hur markanspråken på platsen förhåller sig till dessa faktorer.

Kävlinge kommuns synpunkter

I utredningen ges förslag på att en ny lag om principbeslut införs. Regeringen tar ett tidigt politiskt beslut om kärnkraftsprojektet är förenligt med samhällets intressen att uppföra och driva en kärnteknisk anläggning på en viss plats. Principbeslutet innebär att intresset för uppförandet av en kärnteknisk anläggning har företräde framför eventuellt konkurrerande intressen enligt hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken. Dessa hushållningsbestämmelser innebär att mark- och vattenområden ska användas på ett sätt som långsiktigt säkerställer en hållbar utveckling, med hänsyn till ekologiska, sociala och ekonomiska intressen. Kävlinge kommun ser positivt till intentionen med en effektivare tillståndsprocess och avsikten med införande av principbeslut. Syftet med att involvera parter i ett relativt tidigt skede med en gemensam målbild kring viljan att etablera kärnkraft är en stark grund för den fortsatta processen. Det är dock avgörande att underlaget till principbeslutet grundligt belyser platsens förutsättningar och anspråk avseende hushållningsbestämmelserna, viktiga samhällsintressen samt lokala förhållanden för att säkerställa en väl avvägd prövning.

Utredningen öppnar även upp för att principbeslut ska kunna användas för andra större projekt med liknande övervägandena som för ny kärnkraft. Kävlinge kommun anser att detta behöver förtydligas vad som avses. Om principbeslut införs enligt förslag så bör det testas och utvärderas för att avgöra vilka typer av projekt det kan vara lämpligt för. Finns det behov av andra arbetsformer och processer gällande hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken bör i första hand miljöbalken ses över istället för att införa olika speciallösningar.

I delbetänkandet framhålls också att kommunfullmäktige i den kommun där verksamheten ska lokaliseras måste tillstyrka ansökan för att regeringen ska kunna fatta ett principbeslut. Kävlinge kommun ser positivt på att kommunens roll i tillståndsprövningen förtydligas och stärks, samt att kommunen involveras tidigt i processen. I delbetänkandet påpekas att kommunerna får ett mindre omfattande underlag inför ställningstagandet till ett principbeslut än i dag. Vidare framhålls att för att kommunen ska kunna tillstyrka ett principbeslut krävs att det finns ett tillräckligt underlag som beskriver påverkan på andra kommunala intressen. Underlaget bör kortfattat beskriva påverkan på miljö, hälsa och verksamhetsrisker samt ge en översikt av tekniska lösningar och säkerhetsåtgärder. Enligt utredningen ska det underlätta kommunens arbete att det tas fram en strategisk miljöbedömning inför principbeslutet. Kävlinge kommun anser att eftersom kommunens beslut tidigareläggs, innan både Strålsäkerhetsmyndigheten och mark- och miljödomstolen fattat beslut, är det viktigt att kommunen ges tillräcklig svarstid och tillgång till ett tydligt och heltäckande underlag. Det är viktigt att underlaget omfattar konsekvenser för en etablering av kärnkraft gällande infrastruktur, miljöpåverkan, säkerhetsaspekter och ekonomiska effekter, så att kommunen kan fatta ett välgrundat beslut. Det är även viktigt att kommunen ges möjlighet att bidra med lokala perspektiv och expertis för att säkerställa att beslutet speglar områdets specifika förutsättningar och behov.

Vidare framförs att principbeslutet inte är bindande i kommunens prövning enligt plan- och bygglagen, utan detta sker på sedvanligt sätt. Kommunen har i detaljplanearbetet och vid handläggning av bygglovsansökan därmed möjlighet att framföra synpunkter och ställa krav utifrån intressen som uppkommer i prövningen genom plan- och bygglagstiftningen. Detta anser Kävlinge kommun är positivt för att säkerställa kommunens självstyre och för att värna om det kommunala planmonopolet samt för möjligheten att anpassa planeringen efter lokala förhållanden och behov. Det är även viktigt att kommunen har fortsatt möjlighet att påverka projektets utformning och genomförande i senare skeden.

Kävlinge kommun uppmärksammade dock att delbetänkandet föreslår att regeringen ska kunna fatta ett principbeslut för mellanlagring eller slutlig förvaring av kärnämne eller kärnavfall, även om kommunfullmäktige i den berörda kommunen inte har tillstyrkt att en anläggning uppförs. Detta ska kunna ske om verksamheten bedöms vara synnerligen angelägen ur ett nationellt perspektiv och det saknas en annan mer lämplig plats. Dessutom kan en anläggning placeras i en annan kommun som har anvisats som möjlig plats och som kan antas acceptera etableringen. Detta förslag ställer sig Kävlinge kommun frågande till då det gör intrång på kommunens självbestämmande och möjlighet att påverka beslut som har betydande konsekvenser för det lokala samhället. Kommunen anser att det är avgörande att kommunens godkännande fortsatt ska vara en nödvändig förutsättning vid beslut om mellanlagring och slutlig förvaring av kärnavfall, för att säkerställa en demokratisk och transparent process där lokala intressen beaktas.